PERŞEMBE
3
MART 1938
SAYI : 76

DOĞU

GÜNDELİK GAZETE

İDARE YERİ :
Erzurum Gölbaşı Doğu İdarehanesi
Pazartesiden maada her gün çıkar
Sayısı her yerde 5 kuruştur
Basılmayan yazılar geri verilmez

Yunanlılarla Yeni Muahede Ankarada Parafe Edildi

Muahede, Başvekil Celâl Bayar'la Hariciye Vekili Tevfik Rüştü Aras'ın Atinayı ziyaretinde imzalanacak

Elen Başvekili ve Romen başmurahhası da evvelki gün Ankaradan ayrıldılar

Konsey toplantısından sonra neşredilen resmi tebliğe göre:

Habeşistan meselesi artık bizim için mevcut değildir. İspanyada ademi müdahale politikasına sadıkız. Ekonomik menfaatlerimiz bakımından General Frenko nezdine ajanlar gönderebileceğiz.

Ankara, 1 (A. A.) — Balkan antantı altıncı toplantısına gelen Elen Başvekili Ekselans Metaksas ve Romen hariciye siyasî müsteşarı Komnen mihmandarları ile beraber bu akşam saat 20,20 de ekspresse bağlı hususî bir trenle İstanbula hareket etmişlerdir. İstasyonda Başvekil Celâl Bayar, Hariciye Bakanı Rüştü Aras, Ankara Garnizyon Komutanı Kemal Gökçe, Emniyet direktörü, Elen ve Romen elçilikleri erkâni ile hariciye yüksek memurları tarafından uğurlanmışlandır. Aynı trenle Elen ve Romen matbuat mümessilleri de hareket etmişlerdir.

Yunanistanla yeni muahede parafe edildi

Ankara, 1 (A. A.) — 30 Teşrinievvel 930 tarihli Türk, - Yunan dostluk muahedesile 14 Eylûl tarihli samimi anlaşma dün saat 19 da Yunan Başvekili Ekselans Meteksas ile Türkiye dış işleri Bakanı Tevfik Rüştü Aras arasında Hariciye Vekâletinde parafe edilmiştir. Ekselansın ziyaretini iade için Atinaya gidecek olan Başbakan Celâl Bayar ile Hariciye Bakanı Rüştü Aras tarafından Atinada imza edilecektir. Metin şudur:

1 — İki âkid taraftan biri bir veya bir kaç devlet tarafından sebebiyet verilmeden bir taarruza uğrarsa icabında harp mühimmatı, hayvan, erzak veya keşif kıtalarının diğer hükûmetin topraklarından geçmesine müsaade edilecektir.

2 — İki yüksek âkid taraftan birisi üçüncü veya bir kaç devlet tarafından hasmane taarruza uğradığı zaman diğer akid tarafından bu taarruz defedilecektir.

3 — İki yüksek âkid kendi toprakları üzerinde diğer memleketin huzur ve rahatını bozacak olan cemiyetlerin ve propogandacıların faaliyetine meydan vermiyeceğini taahhüd ederler.

4 — Musaddak nüshaların taatisi tarihinden itibaren mevkii meriyete geçecek bu muahedename 10 sene müddet için imza edilmiştir. 10 seneden sonra âkid taraflardan biri değiştirmek zaruretini hissetmezse yeniden 10 sene müddetle daha cari olacaktır.

((Alttarafı 3 üncüde)

Gazeteci ve hatır gönül

Okuyucularım mazur görsünler, bugün biraz da kendimizden, kendi meslekimizden, gazetecilikten bahsedelim..

"Doğu,, bugün yetmiş altıncı sayısile neşir hayatına devam ediyor. Şahsan bende o kanaat yerleşmiştir ki, "Doğu,, birçok 76 lar ve 76000 ler idrak edecek, seneler geçtikçe inkişaf ederek, elden ele istikbale doğru yürüyecektir. Gazete çıkmadan evvel, ben bir gazetenin memleket muhitinde bu kadar geniş tesirler yapabileceğini asla tahmin etmezdim. Bugün şu 76 günlük kısa bir tecrübeden sonra, sayın Üçüncü Umumî Müfettiş Tahsin Uzerin, Doğuda bir gazete çıkarmak hususundaki azminin manasını daha iyi anlamış bulunuyorum.

İstanbulda gazetecilik ederken, vatanın bu bölgelerine hayli uzaktık, oradaki düşüncelerimizin hamlığına buraya gelmekten sonra kani olduk.

Erzurumda elinizde tuttuğunuz "Doğu,, gazetesini çıkartmak için çektiğimiz teknik müşkülleri okuyucularımız da bizim kadar vâkıftırlar. Onların mühim bir kısmını başarmış bulunduğumuz için o mevzua tekrar dönmiyeceğim. Şu yazımda gazetenin değil, gazetecinin derdinden bahsedeceğim.

Kimse anlamak istemiyor ki, gazetecinin iki sıfatı vardır: Biri hususi şehresidir. Herkesle dosttur. Herkesin iyiliğini ister. Değeri de âmme hizmeti ifa ederken takındığı çehredir. Bazan çok sevgili bir dostunun başına gelenleri gazetesine istemiyerek yazar, fakat yazar... ve vazifesini yapar. Kimse anlamak istemez ki, gazetecinin de tıpkı, bir kâtip gibi, bir memur gibi vazifeleri vardır. O tamamile bitaraf biri gözle ve yalnız kanaatinden ve vicdanından mülhem olarak, dost düşman tanımadan yazacaktır. Bu vazifesini yaparken, kıpırdıyacaktır. Bu kıpırdamadan, haksız da olsa bir çok kimseler müteessir olacaklar ve gazeteciyi tartaklıyacaklardır.

Küçük yerlerde bu tehlike daha büyüktür. Herkes birbirini tanır, ve herkes dostlukla vazifeyi karıştırır.

Gazeteci çok müteyakkız olmak mevkiindedir. Öyle insanlarla karşılaşır ki, gazeteyi şahsi emellerine âlet etmek isterler, ufak bir ilân, kısa bir şikâyet, bazan büyük münasebetsizlikler doğurur Eğer gazeteci, durendiş hareket etmeyip te şikâyetçinin sözüne derhal inanacak olsa, bazan bir ticarethanenin kapanmasına, bir memurun işinden çıkarılmasına sebep olabilir...

Gazeteci kardan gelmiyen postalardan da şikâyetcidir. Onun havadisleri nasıl bulup çıkardığını, mehazleri adetâ tırmalayarak nasıl kazdığını kimse bilmez, fakat karların yolları tıkayarak, 10 güne kadar uzaklaştırdığı Ankara - Erzurum mesafesini yenmek için on gün geriden, gazeteci, bu on günlük mesafeyi kazanmak için, çok uğraşır...

Sizi hiç aklınıza gelmeyen sebeplerden dolayı takdir ederler, ve yine günün birinde, bir merasimi yazarken, o merasimde filân, falân ve diğer mümtaz zevat bulunmuştur diye gazetede bir yazı intisar etse istihbarat yapan arkadaşınızın elinden çıkan o satırları ertesi günü siz de o karilerle beraber okuduğunuz halde derhal size iğbirar duyarlar.

CİHAD BÂBAN

(Alttarafı 3üncü sayıfada)

SON DAKİKA

Loyd Corc Mussolini ile görüşmeğe geliyor

Akdenizin emniyeti için tekliflerde bulnnacak, bu meyanda Rodosun tahkiminden vaz geçilmeşini isteyecek, buna mukabil İngilterenin da Kıbrısı tahkim etmiyeceğini söylüyecek

Londra 2 — Havas ajansı muhabirinin verdiği malûmata göre, Loit Corç, Başvekil Çemberlaynla uzun müzakerelerden sonra, İngiliz hükûmeti namına Musolini ile görüşmek üzere Romaya gitmeğe memur edilmiştir. Bu seyahate son derece ehemmiyet verilmektedir.

Loit Corç Başvekil Çemberayndan lâzımgelen talimatı almış bulunmaktadır. Loit Corç Romada Akdenizin emniyeti, huzur ve sükûnubakımından İtalyan Başvekiline bazı tekliflerde bulnacaktır. Söylendiğine göre, İngiltere hükûmeti İspanyanın mülki tamamiyetinin ihlâl edilmemesini, Rodos adasının tahkiminden vaz geçilmesini, buna mukabil de İngiltere nin Kıbrıs adasını tahkim etmiyeceğini teklif edecek ve Süveyş kanalı hakkında da bazı yeni tekliflerde bulunacaktır.

Yeni tefrikalarımız

DOĞU, okuyucularına pek yakında neşretmeğe başlıyacağı iki tefrika hazırladı:

1 – SİBERYADA YEDİ YIL

Heyecanlı bir esaret hatırası

2 – KAVAKLARIN GÖLGESİNDE

Acıklı bir aşk hikâyesi

Erzurum kıymetli evlâtlarından birini daha kaybetti

Halkevi Başkanı Ahmet Erverdi evvelki gece hayata gözlerini yumdu

Dün kaldırılan cenazesine bütün Erzurum göz yaşlarile iştirak etti

Uzun müddetten beri hasta yatmakta olan Erzurum Halkevi reisi Ahmet Erverdi evvelki gece on ikiyi çeyrek geçe Hakkın rahmetine kavuşmuştur.

Ahmet Erverdi böbreklerinden ve kalbinden ayni zamanda muztaripti. Bundan bir ay kadar evvel hastaneye yatarken yapılacak sıkı bir tedavi ile hastalığın önüne geçilebileceği ümit ediliyordu. Tıbbın bütün çarelerine baş vuruldu. Şehrimizin hemen bütün Doktorları günlerce hazakatlarını bu uğurda sarfettiler, fakat... Hastalığın seyrini durdurmak bile kabil olmadı. Ölüm mukarerdi. Ve işin en kötüsü hastanın öleceğini bilmesiydi. Doktorlar son sözlerini çoktan söylemiş idiler. Hastanın son günlerini evinde ve yakınları arasında geçirmesini münasip buldular ve kendisini evine naklettiler.

Tedavi devam ediyordu. Yaşayacağı günlerin çok mahdut olduğunu bilen hastanın maneviyatı bozulmuştu. Doktorlar bütün gayretlerini onun ölümünü mümkün olduğu kadar az hissetmesi uğruna sarfediyorlardı. Bu bazan kabil oluyor, bazan krizlerin geldiği günlerde imkân haricinde kalıyordu. Artık günleri sayılmağa başlanmıştı. Hastalığın tabiî seyri tehlikenin pek yakına geldiğini belli ediyordu.

Mukadder akibet nihayet evvelki akşam yerine geldi... Ahmet Erverdi o günü zaman zaman dalarak, etrafındakilerle konuşarak geçirmişti. Halinde ne bir iyilik ne de bir kötülük sezilmiyordu. Ölümün daha uzakta olduğu ümidi vardı.

AHMET ERVERDİ

Gece saat tam 12 idi. Yanında bekleyen Sıtkı Dursunoğlu hastanın derin nefesler aldığını sezdi.. Hiç bir ihtilâç ve en ufak bir ıztırap alâmeti görülmiyordu. Ahmet Erverdi yavaş yavaş sönüyordu. Memleketin dertleri için uzun seneler çarpmış olan kalbi durduğu zaman saat tam on ikiyi çeyrek geçiyordu...

Ahmet Erverdi 311 yılında Erzurumda doğmuştu. Bâbası Erzurum İstinaf mahkemesi âzasından Cazim Beydi. İlk ve orta tahsilini Erzurumda yapmış, Erzurum idadisini 327 yılında bitirmişti. İstandul Darülfununu Hukuk fakültesine gitmişti. Orada bir sene okudu.. Balkan harbi çıkınca babası kendisinin İstanbulda kalmasına razi olmıyarak yanına çağırdı.

Umumî harpte askerliğini Suriyede yaptı ve bir müddet sonra Erzuruma döndü. Ahmet Erverdinin asıl hayatı bundan sonra başlar. En karanlık devirlerde Erzuruma döndüğü zaman ruhundaki memleket sevgisi onu bu uğurda çalışanların arasına atmıştı.

(Alttarafı 2 incide)

Acıklı Bir Ölüm

Yarbay Niyazi Yalçıntürk evvelki gün vefat etti

Dün kaldırılan cenazesinde bütün askerî ümera ve zabıtan ile şehrimizin büyükleri hazır bulundular

Dün Erzurum için bir keder günü idi. Bir taraftan Halkevi reisi Ahmet Erverdi söner ken, diğer taraftan da Topçu Alay kumandan muavini Yarbay Niyazi Yalçıntürk hayata gözlerini kapamış bulunuyordu. Üç ay süren bir hastalıktan sonra Niyazi Yalçıntürk evvelki gün saat 16 da son nefesini verdi.

Merhum Yarbay Niyazi Yalçıntürk

Topçu Yarbayı Niyazi 1890 senesinde Sivasta doğmuş ve 1912 yılında harbiye mektebinden Topçu mülâzimi sanisi olarak çıkmıştı.

Balkan Harbinde; Büyük Harpte Çanakkale ve Irak cephelerinde şayanı takdir hizmetlerile temayüz etmişti.

Harbin son senelerinde Irakta İngilizlere esir düşmüş ve 16 aylık bir esaret hayatından sonra kampdan firar etmeğe muvaffak olmuş ve Diyaribekirde İstiklâl mücahitlerine katılmıştır. Kurtuluş mücadelesinde emsalsiz hizmetler görmüştür.

(Alttarafı 2 incide)

FIKRA:

Ahmet Erverdi

Ahmet Erverdiyi dün toprağa bırakırken geçmiş günleri acı ile hatırladım..

Daha hastalığının ilk günlerinde idi. Bir ziyaretim esnasında hastahanede karşı karşıya konuşurken birdenbire:

— Ben ölürsem Bahadır, demişti... Kimbilir ne yazarsın?

Bu suale o gün cevap verememiştim. Yalnız dolan gözlerimi onun solgun yüzünden ayırmış, boş bir köşeye çevirmiştim. Bugün o hakikatle kucak kucağayım.

Ne yazmalı?

Ahmet Erverdinin hizmetlerinden, şahsiyetinden, sözlerinden ve nüktelerinden bahsetmek neye yarar?

Ahmet Erverdiyi vasfetmeğe, bıraktığı boşluğu anlatmağa kalkmak neye yarar?

Ve yine arkasından ağlıyanların, ökküz bırakıp gittiği yakınlarının ve en uzak tanıdıklarının bile duydukları derin acıyı anlatmağa kalkmak neye yarar?

Hakikat bunların hepsinden büyük, bunların hepsinden acıdır.

Ve bu hakikatin karşısında en güzel teselli sözünü lisanı kâl olan sükût söylüyor.

Buna inandığım için susuyor ve onun aziz hatırasını yalnız anmakla iktifa ediyorum.

BAHADIR DÜLGER

Tuncelinde gizli kalmış nüfus vakaları

Cezaların affı hakkındaki kanunu neşrediyoruz

Tunceli halkından olup şimdiye kadar gizli kalmış olan nüfus vakalarına ait kanun lâyihasının Meclisté kabul edildiğini yazmıştık. Bu kanunu aynen neşrediyoruz:

Madde 1 — 2887 sayılı kanunun 1 inci maddesi aşağıda yazıldığı şekilde değiştirilmiştir. :

Tunceli Vilâyeti halkından olup da her ne sbeple olursa olsun şimdiye kadar gizli kalanlarla doğum, ölüm, evlenme, boşanma ve kayıp vakalarını yazdırmamış olanlar hakkında (2 76) sayılı kanun hükümlerine göre tayin edilmesi lâzım gelen cezalar affolunmuştur.

Bu kanunun tatbiki müddetince yukarıda yazılı işlerden dolayı takibat yapılmaz ve verilecek nüfus cüzdanlarından cüzdan bedeli, harç ve damga resmi alınmaz.

Bu Vilâyet ahalisinden naklihane ve tebdili mekân vukuatını yaptırmamış olanlardan alınması lâzımgelen cezalar da affedilmiştir.

Madde 2 — (2576) sayılı kanunun pulsuz ve cezasız tescile dair hükümleri Tunceli Vilâyeti halkı hakkında 1 ikinci kânun 1940 tarihine kadar tatbik olunur.

Madde 3 — 2887 sayılı kanuaun 3 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Tunceli Vilâyeti halkından olan 1316 : 1335 (dahil) doğumlulardan saklı, yoklama kaçağı ve bakayanın askerlik işlerden dolayı görecekleri cezalar affolunur ve muvazzaflık hizmetleri 6 aya indirilir. Daha büyük yaşta bulunanlar yaşıtları arasına ihtiyata geçirilir.

Madde 4 — 2887 sayılı kanunun 4 üncü maddesi aşağıdaki gibi değiştirilmiştir.

2887 sayılı kanunun neşrinden evvel firarî ve izinsizlerden işbu kanunun mer'iyet müddeti içinde askerlik şubelerine gelenlere ve getirilenlere bu suçlarından dolayı ceza verilmez ve piyade kıt'alarında 6 ay muvazzaf hizmete tâbi tutulur.

2887 sayılı kanunun neşrinden sonraki firarî ve izinsizlerden bu kanunun mer'iyet müddeti içinde şubelerine gelenlere bu suçlarından dolayı ceza verilmez ve sınıflarına mahsus muvazzaflık müddetleri tamamlattırılır.

Madde 5 — Bu kanun neşri tarihinden 1 ikinci kânun 1940 tarihine kadar muteberdir.

Madde 6 — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

İstinaf Komisyonunda

İstinaf Komisyonu evvelki gün toplanmış ve 30 şahsa ait itirazları tetkik etmiştir. Cumartesi günü mahallen tetkiki icabeden bir takım binaları tetkik edecek ve kararını verecektir.

Halkevi Başkanı Ahmet Erverdi vefat etti

(Üsttarafı 1 icide)

Memleketin kurtuluşu için bütün gayretile çalışmış ve daha o zaman yirmi beş yaşlarında iken Müdafaai Hukuk Erzurum Şubesi İdare Heyetine âza seçilmişti. Erzurum kongresi sıralarında bu cemiyet çerçivesi içinde temiz duyguları ve temiz heyecanlarile çalışmıştı. Millî mücadele hareketi tamamile teşekkül ettikten sonra Kars Vilâyeti Tahrirat Müdürlüğünde bulunmuş, Samsun iskân müdürlüğü gibi bazı devlet vazifelerini kabul etmişti. Zaferden sonra ise Pasinlerdeki Yekobat köyündeki toprakları başına çekilmişti. Orada çiftçilikle uğraşıyordu.

Bu çekilişi oldukca uzun sürdü. Fakat bir müddet sonra kendisini halk partisi vazife başına çağırdı ve Halkevi reisliğini uhdesine verdi. Ahmet Erverdi bütün varlığile benimsediği bu vazifede hiçbir şey gözlemeden sıhhatından ve menfaatlarından fedakârlıkta bulunarak çalıştı. Tükenmez bir heyecanı, yurttaşlarına karşı bitmez bir sevgisi vardı. Her derde derman olmak, her biçarenin imdadına koşmak isteyordu. Günlerini sayısız eyiliklerle dolduruyordu. Fakirlerin yardımcısı, kimsesizlerin babası idi. Muhitinde her tabaka halk arasından geniş bir mahabbet çerçivesi yaratmasını bilmişti. Köylüler, kimsesiz çocuklar, büyükler hep ona dost idiler. Hasta yattığı günler ziyaretçilerinin fazlalığı tibbî bir mahzur olarak telâkki adiliyordu. Çünkü okadar tanınıyor ve okadar seviliyordu.

Dün öğle vakti kaldırılan cenazesinde bütün bir Erzurum bulundu. Siyah bir örtüye sarılmış tabutunu takip edenler arasında Vali Haşim İşcan, Kor General Asım Ergüder, General Zihni Toydemir, Vali muavini Hilmi Balcı ile bütün memurlar, esnaf ve köylüler bulunuyordu.

Taş mağazalar kapalıyıd. Binlerce kişi caddeleri dolduruyor ve sükûn içinde Erzurumun bu asil evlâdını son istirahagâhına bırakmağa götürüyorlardı.

Cenaze merasimine iştirak edenler bir polis ve asker müfrezesi çenberi içinde yürüyorlardı. Bütün gözlerde yaş ve bütün yüzlerde hüzün vardı.

Kars kapısı yolundaki Yıldıztepe aile mezarlığına defnedilmiş olan Ahmet Erverdi ebedi ayrılığıle bütün Erzurumluları büyük bir keder içinde bırakmıştı.

Bu keder, onun gibi temiz istidatlı, memlekete her zaman müfit müstesna yaradılışlı bir evlâdı kaybetmekten ve bıraktığı boşluğun bir daha dolmayacacı bilmekten geliyor.

Bu büyük kayıp karşısında kederli ailesine ve onlar kadar kederli olan bütün Erzurumlulara taziyetler beyan ederiz.

Bugece nöbetçi eczane "Cumhuriyet„ eczanesidir

Çifte minareler önünde model uçak tecrübeleri

Model Uçak Kursunda talebe muvaffakıyet gösteriyor

Hava Kurumunun açtığı model uçak kursu faaliyetine devam etmektedir. Kursta Lise fizik öğretmeni Hüseyin Karagöl ders vermekte ve talebelerin yapmağa başlamış oldukları uçaklar gittikçe daha mükemmel bir hal iktisap etmektedirler.

Talebeler tarafından ilk yapılan uçak modellerinin tecrübeleri Cumartesi günü yapılmış ve muvaffakiyet hasıl olduğu görülmüştür. Yakında Çifte Minareler önündeki meydanda çalışmaların neticesi halka teşhir edilecek ve bir çok model uçakların tecrübeleri yapılacaktır.

Yarbay Niyazi Yalçıntürk evvelki gün vefat etti

(Üst tarafı 1 incide)

937 Ağustosunda Yarbay olarak Erzuruma gelmiş olan Niyazi Yalçıntürk buradaki Komutanlık vazifesinde büyük gayretler göstererek kıt'asını yetiştirmeğe uğraşmıştır.

Hastalığı esnasında bile daima vazifesini düşünmüş, daima vazifesile meşgul olmuştur.

Büyük bir kalabalık tarafından takip edilen cenazesinde bütün askerî ümera ve zabitan ile şehrimizin büyükleri hazır bulunmuşlardır. Bir bölük asker merhumu medfenine kadar takip etmiştir ve Niyazi Yalçıntürk Kars kapısı dışındaki şehitliğe gömülmüştür. Kederli ailesine ve arkanaşlarına baş sağlığı dileriz.

Kızılay balosu tehir edildi

Kızılay Erzurum şubesi başkanlığından :

5 Mart 938 Cumartesi akşamı Belediye salonlarında verilmesi evvelce ilân edilmiş olan Kızılay balosu muvakkat bir müddet için tehir edilmiştir.

***

Erzurum öğretmenleri tarafından Yoksullar Kurumu menfaatine 3 Mart akşamı verileceği evvelce ilân odilmiş olan müsamere muvakkat bir müddet için tehir edilmiştir.

Balkan Konseyi Münasebetile Bir Hatıra

EN BÜYÜK İNSAN

1934 yılı başında Başvekil Çaldaris Atinayı ziyarete gelen Türk gençlerinin mümessillerini evinde kabul etmişti.

Masasındaki fotoğrafı göstererek bana demişti ki :

—Mustafa Kemal, çok büyük bir insan, okuduğum, gördüğüm, tanıdığım insanların en büyüklerinden biridir.

1933 senesini bitirmiş, 1934 senesine giriyorduk. Önümüzdeki yılı neşeli geçirmek için ayrı bir dekor ve ayrı bir muhitte eğlenmeğe karar vermiştik. Bu ayrılıkta, biraz uğur mefhumunu değiştirmek, biraz da görmediğimiz yerleri görmek hevesi vardı.

Yağmurlu, tipili bir günde beyaz Romanya vapurlarına bindik. 38 arkadaştan mürekkep bir kafile idik. Atinaya müteveccihen yola çıktık.

O tarihte Venizelos intihabatı kaybetmiş, Kifisyadaki villâsına çekilmişti. Demekki için için, hazırlıyacağı büyük isyanın plânlarını kurmakla meşguldü.

Çaldaris başvekil, sivri bıyıklı, abus çehreli Kondilis harbiye nazırı idi.

Pire rıhtımına çıktığımız dakikadan itibaren birbirine muhalif, fakat bizi izaz ve ikramda müttefik üç grupla karşılandık.

Cümhuriyetçiler, yani Venizelistler: büyüklerinden biri değildir.

Yunanistanı size biz tanıtalım, Türklere dost olduğumzu biz gösterelim. Biz de ayni rejimin evlâtlarıyız. Siz cümhuriyetcisiniz, biz de cümhuriyetciyiz.. Sonra unutuyor musunuz? Türk - Yunan dostluğun Venizelos temin etti.

Kraliyetçiler, yani Çaldaris taraftarları da başka türlü ağız kullanıyorlardı:

— Bizde milli birliği tesis etmek için, kuvvetli adam lâzım. Bu intihabat ile temin edilemez. Zaimis zayıf, Venizelos hokkabazın biridir. Çaldarisin bir tek kusuru var. Venizelosu sakalından asmıyor.. Bizi sevdiğimiz Türk milletine karşı getiren Venizelos değil mi idi? Loit Corca, Vilsona çeşit çeşit dalkavukluklarla, biz zavallı Yunan milletinin başına ne galileler açmadı? Başımıza hangi felâket gelse yeridir. Biz akıllanıp uslanmadıkça ve başımızda Venizelis gibi siyaset san'atkârlarına yer verdikçe, ferahlığa kavuşmamağa mahkûmuz.

Üçüncü gurup Türkiyeden mübadele suretile oraya giden muhacirlerdi. Onlar ise:

— Biz sizdeniz, senelerce kardeş gibi, ayni millet ferdi gibi yaşadık. Türkiyede geçirdiğimiz mesut günleri bir türlü bulamıyoruz. Diliniz dilimizdir. Gelin bizimle, vatandaşlarınızla gezin... Atina da, Yunanistan da güzel ve dast bir memlekettir. Evinizde imiş gibi dolaşınız...

Biz üç grubun ortasında biraz da fazla misafirperverlikten sıkılarak, her üç guruba da uymak, her üç gurubun da hatırını almak istedik... İnsan böyle yerlerde çok mütecessis oluyor. Evet, Yunanlılarla dost olduk, eski hatıraları sildik, artık anladık ki, ilerleme yolu barıştadır Fakat yine hissettiğimiz bu hakikatleri muhataplarımız da, Elen milleti de hissediyor mu?... Yunanlılar da tıpkı bizim gibi dostluk lüzumunu hissediyorlar mı?

***

Meçhul asker abidesine çelenk koyuyorduk. Halk başımıza toplanmıştı. Sıcak bir muhit içindeydik. Bir zamanlar kulağımızı tahriş eden, kalbimizden saçlarımızın dibine doğru buğuz götüren:

— Zito!

Kelimesi artık sevimli görünüyordu. Türkçe bilenler Ş harfini S leştirerek:

— Yasasin Türkler... Bizim onlar kardas!

Diye seslerini yükseltiyorlar, diğerleri, vakur bir eda takınmışlar:

— Zito Kemal, diye hep bir ağızdan bağırıyorlardı.

Ertesi gün pazardı. Yılbaşına tesadüf ediyordu. Bir merasim vardı. Asker bir de resmi geçit yapacaktı. Bizim mihmandarlarımız telâşla geldiler:

—Hükûmetimiz, sizin de resmi geçide iştirak etmenizi istiyor. Alaya iştirak eder misiniz? dediler.

38 kişi idik, göğüslerimize kırmızı beyaz kotartlar taktık. Ve askerlerin arkasında esnaf cemyetlerinin önünde biz de resmi geçide iştirak ettik. Yollar dolu idi. Apartımanlarda, evlerin pencereleri tıklım tıklım dolmuştu. Bizim arkadaşlarda talim siz olduklarını hiç belli etmiyorlar, muntazam adımlarla yürüyorlardı. Biz yürüdükçe alayı seyreden halk, gürlüyordu. Evlerin üzerinden başımıza bir çiçek yağmuru yağıyordu.

Yaşasın Türkler, yaşasın Mustafa Kemal, diye haykırıyorlardı. Halk bizi kendi askerlerinden çok, pek çok fazla heyecan ve muhabbetle alkışalmıştı.

CİHAD BÂBAN

(Alt tarafı 4 üncüde)

Edebî Tefrika No: 75

BEN VURMADIM

YAZAN : PERİDE CELÂL

Evet anlaşamamışlardı. Hacer artık anlaşmaları için hiç bir mani kalmadığını, evlenmelerini söylüyordu. Bunun için de onu çağırması "Barışalım, sana inanıyorum„ demesi lâzımdı. Genç kız ne yapacağını, neye karar vereceğini şaşırıyor, tereddüt içinde bunalıyordu. Ressama " Gel „ demek yalvarmak gibi bir şey olacaktı. Evet Akif Cemal hâlâ aynı ateşli, çılgın aşkla seviyordu. Peki netice ne olacaktı ? Ferda bunu istemiyordu. Kafasının büyük bir sükûnete, dinlenmiye ihtiyacı vardı. Halbuki bu mesele üzerinde en küçük bir düşünce kararsızlıktan doğan heyecanlar altında bunalmasına sebep oluyordu. İşte Akif Cemal bahsini kapatmak istiyerek ortaya Yusufun meselesini atması bu sebeptendi.

Birdenbire silkinerek başını köşke doğru çevirdi. Hacer de döndü. Pencereden küçük bir hizmetçi kız eğilmiş içeriye girmeleri için sesleniyordu. "Hanımefendi akşam serinliği çıktı, Ferda hanımın üşüyeceğini söylüyor„ diyerek içeri girdi. Ferda "Ben üşümüyorum„ diye mırıldandı. Hacer saatine baktı : "Yediye geliyor dedi. Lütfüyü karşılamıya iskeleye ineceğim. İçeri gidip ceketimi alayım.„ Ferda "Lütfen söyle de bana da ceketimi getirsinler„ dedi. Genç kadın köşke doğru yürüdü. Fakat birdenbire gene döndü, Ferdaya yaklaştı. Yüzüne dikkatle bakı :

— Ferda sana son bir sual soracağım. Yusuf hakkındaki fikrin nedir ? Ve ona vereceğin cevap neolacaktır ?

Ferdanın dudaklarında hafif bir tebessüm belirdi :

— Yusuf hakkında çok iyi hisler besliyorum. Onun gibi mert ve iyi erkeklerin ender olduğuna eminim.

Hacer merakla dinliyordu. Genç kızın dudaklarındaki tebessüm kaybolmuştu. Ağır ağır devam etti :

— Vereceğim cevaba gelince.. Zaten mektubunu okuduktan sonra daha tevkifhanede iken bu cevabı düşünmüştüm. Mahkemenin neticesi ne olursa olsun ona aynı şeyi yazacaktım. Dost kalmamızın en doğru hareket olduğunu..

Hacer halazadesinin omuzunu tuttu :

— Yusuf dediğin gibi çok iyi çocuktur Ferda. Cevabına epey kederleneceğini düşünerek üzülüyorum. Bununla beraber başka türlü yapıp ona müsbet cevap vermene de imkân yok.

Genç kızın omuzunu müşfik bir hareketle okşayarak ilâve etti :

— Demin beni susturmak için bu Yusuf meselesini ortaya attığını anlamadığımı zanneime. Fakat ben gene şunu söylemekte israr edeceğim, sen Yusufun teklifine benzer bir teklif karşısında ancak bir kişiye " Evet „ diyebilirsin, sevdiğin ve sevildiğin adama, Akif Cemale..

Ferdanın cevap vermesine meydan bırakmadan arkasını dönerek köşke doğru uzaklaştı.

Hacer kocasını yapurdan alıp döndüğü zaman Ferdayı gene aynı yerde buldu. Genç kız iskemlesinde hareketsiz duruyordu. Karanlıkta yüzü daha beyaz görünüyordu. Gözleri uyur gibi kapalıydı. Onların bahçeye girdiklerini duyar duymaz birdenbire gözlerini açtı, yerinden kalktı.

Hacer sitemli bir sesle :

— Ay sen hâlâ içeri girmedin mi ? diye yanına yaklaşmıştı. İbrahim Lütfü "Mehtap o kadar güzel ki doğrusu kolay kolay içeri girilmez„ diyordu. Ferda gülümsemiye çalışarak başını kaldırdı. Ay beyaz muhteşem bir çiçek gibi koyu lâciverd semayı süslüyordu. Yıldızlar pırıl pırıldı. İçini çekerek :

— Şahi ne güzel mehtap var bu gece ! dedi.

Karı koca bakıştılar, ikisi de onun vapyalnız bir çam dahının altında kaldığı müddetçe bir kere bile mehtaba bakmamadığını anlamışlardı. Onlar da belli etmeden içlerini çektiler ve genç kız ortalarında olduğu halde sessiz adımlarla köşke doğru yürüdüler.

Yemekten sonra köşkün üst katındaki terasta toplandılar. İbrahim Lütfü pek meraklı bir safhaya girmiş olan muhakemeyi anlatıyordu. Bir aralık karısına "Galiba küçük bir seyahat yapacağız seninle dedi. Bu mahkeme temyize intikal ediyor. Ankaraya gitmek icap edecek, beraber gitsek fena olmaz„ Genç kadın cevap vermeden annesi söze karıştı :

— Hiç te fena fikir değil, o kadar methini işitiyoruz biz daha görmedik. Fırsat düşmüşken Hacer görmüş olur.

İbrahim Lütfü hemen kayanasına dönerek :

— Sizi de beraber alırız dedi.

İhtiyar kadın güldü :

— Aranıza bir de kara çalı lâzım değil mi ya..

Karı koca gülerek bu söze itiraz ettiler. Hacer onu beraber götürmek için ikna etmiye çalışıyordu. Ferda hiç söze karışmamıştı. Onun çok başka şeyler düşündüğü belliydi. Terasın bir köşesine çekilmişti. Ellerini çenesine dayamış, semayı seyrediyordu.

İbrahim Lütfü yerinden kalkarak ona yaklaştı. Gülümseyerek omuzuna dokundu :

— Seyahatten bahsettik te aklıma geldi Ferda. Bugün köprünün üzerinde Kerim Namığı gördüm. " Hazırlanmak için on beş günü kaldı, Ferda neye karar verdi, gidiyor mu ? dedi.

Onların konuşmalarına kulak veren Ferdanın halasının yüzünde hemen sıkıntılı bir mana belirmişti. O da : lâfa karıştı :

(Arkası var)

EN SON HABERLER

Cenevre toplantısına iştirak edecek heyetimiz

Ankara, 1 [A.A.] — Hariciye siyasî Müsteşarı Numan Menemencioğlu Türk delegasyonu ile dün akşam İstanbula hareket etmiştir. Oradan da Hatay toplantısında bulunmak üzere Cenevreye hareket edecektir. Heyet profesör Şinasi ve Etem Menemenci oğlundan müteşekkildir.

Neşredilen resmî tebliğ

Ankara, 28 [A.A.] — Balkan Antantı Konseyi mesaisini ikmal ettikten sonra resmî bir tebliğ neşredilmiştir. Tebliğde umumî politika, müşterek menfaat ve karşılıklı münasebetlerde tam bir görüş birliğinin mevcut olduğu, Cenevre müessesesinin sadık âzası kalmağa azmedildiği ve Cenevre eserinin kendi politik istiklâllerine ve cemiyetin bütün diğer âzası müvacehesinde tam müsaviliklerine riayet prensiplerine uygun bulunmasının lâzımgeldiği, Akdenizde sahildar devletlerden her biri ile iyi münasebet ve iş birliği politikasına devam edileceği, Habeşistan meselesinin malûm safhaları geçirdikten sonra Antant için gayri mevcut hale geldiği, Yugoslavya ve Romanyanın İtalya Kralı ve Habeşistan İmparatoru nezdine yeni elçi tayin ettiklerinden Türkiye ve Yunanistanın da icabını yapmaları lâzımgeldiği kanaatına varıldığı, İspanya işlerinde ademi müdahale politikasına devam edileceği ve general Franko hükûmetile temas tesis ve bu suretle ekonomik menfaatların muhafazasının temini maksadile ajanlar yollayabilecekleri ve kabul edebilecekleri kaydedilmektedir.

Tebliğ ayrıca Türk ve Elen murahhaslarının Türk — Yunan Antant kordiyal Paktından doğan iş birliğinin mevcut taahhütler çerçivesi dahilinde genişletilmesini mutazammın bir Türk — Elen munzam muahede projesinin de tevdi edildiği tasrih edilmektedir.

Hitlerin Roma seyahatı

Berlin 1 [A.A.] — Bay Hitlerin İtalya seyahatı Mayısın ilk 15 günü içerisinde olacaktır. Bay Hitler bu seyahatı esnasında Romayı ve Napoliyi ziyaret edecek ve Romada birkaç gün kalarak yapılacak olan manevraları seyredecektir.

Bu sene İngiliz ordusuna sarfedilecek para

Londra, 2 — İngiliterenin bu sene kı bütçesi diğer senelerden çok farklı olacaktır. Bu seneki bütçe milyarı bulmuştur.

Ordu için 110 milyon, hava kuvvetleri için 102 buçuk milyon İngiliz lirası tahsisat kabul edilmiştir.

Nankin cenubunda muharebeler

Londra, 2 — Japon kıtaatının Nankinin cenubundaki bir hattı terkettikleri bildirilmektedir. Bu taraflarda Çinlilerin yeni bir taarruza geçmiş oldukları anlaşılmaktadır.

Almanyada tekaüde sevkedilen generaller

Berlin, 1 (A. A.) — İki Şubatta tekaüde sevkedilen Genraller dün Ordudan temamen alâkalarını keserek vazifelerinden ayrılmışlardır.

Moskovada kapatılan konsoloshaneler

Moskova 2 — Estonyanın Moskova konsoloshanesi kapanmıştır. Danimarka da Moskovadaki konsolohanesini kapatacaktır.

Yugoslavya - Avusturya Ticareti

Belgrat, 2 — Yugoslavya ile Avusturya arasında yapılan ticaret muahede bugünden itibaren meriyete geçmiştir.

Çekeslovakya Elçisi Ankaraya geldi

Ankara, 1 — Çekoslovakya Orta Elçisi bugün Ankaraya gelmiştir.

Elçi Hariciye Vekili Tevfik Rüştü Aras ve Hariciye erkânı tarafından karşılanmıştır.

Yeni Amerikan harp gemileri

Londra, 2 — Amerikanın 35 bin ton hacminde harp gemileri inşasına karar verdiği bildirilmektedir.

Nevyorkta bir çocuğu kaçırdılar

Nevyork, 2 — Zengin bir avukatın oğlu mektebe giderken haydutlar tarafından kaçırılmıştır.

Erzurumun Tavla Şampiyonu Kimdir?

Pazar günü başlıyacak olan müsabakamıza girmek istiyenler, idaremize müracaatla isimlerini kaydettirmelidirler

Erzurumda iyi tavla oynayanlar arasında tertip ettiğimiz birincilik müsabakası önümüzdeki pazar günü yapılacaktır. Müsabakalar için evvelce yazdığımız gibi, Sakarya ve Tophane kıraathaneleri intihap edilmiştir. Pazar günü oyuncular saat 14 te Sakaryada, saat 16 da da Tophane kıraathanesinde ayrılan masalarda müsabakaya girecekler-dir.

Üç partide ikisini kazananlar gruplara ayrılacaklar ve bu galipler arasında müsabakaya devam edilerek, birinci oyuncu meydana çıkarılacaktır.

Müsabakaya girmek istiyenlerin sabahtan akşama kadar idaremize müracaatla isimlerini kaydettirmeleri lâzımdır.

Müsabakada Erzurumun tavla şampiyonluğunu kazanacak zata kıymetli bir hediye vereceğiz.

Müsabakaya girmek için dün isimlerini kaydettirenler

1 — Transit yolu sürveyyanlarından Ekrem Burcu.
2 — Kadıoğlu hanı müsteciri Cevdet Turan.
3 — Terzi Servet Deryalı.
4 — İkigöbek hamamcısı Neşet Kırkpınar.
5 — Ziraat Bankası buğday mübayaa memuru ekisper Kâzım Öngeren.
6 — Ziraat Bankası buğday ve şeker depo memuru Rifat Gençal
7 — Ziraat Bankası muamelât memuru Kadiroğlu.
8 — Ziraat Bankası muhasebeci muavini İbrahim Duysakman.
9 — İnhisarlar sicil âmiri Behçet Kara.
10 — İnhisarlar veznedarı Ömer Erdemoğlu.
11 — İnhisarlar yaz tuzlası memuru Salim Polad.

Benim görüşüm

Hey gidi günler

R. Fethi TAŞKIR

Tarihî evrakı karıştırırken elime şöyle bir vesika geçti.

"Darülhikmeden 26 Muharrem 340 tarihinde bilvürud erkeklerin tedavisine mahsus hastahane koğuşlarında hasta bakıcılığı vazifesile kadınların tavzif ve istihdamlarının şer'an caiz olup olmadığına dair vaki olan istiftaya cevaptır.

Cevap: Mealine nazaran hasta ricali ecnebiye bakıcılığında taifei nisanın istihdamları muvafıkı şer'i âli değildir.,,

Yani sözün kısası ecnebi adamlara kadınların hasta bakıcılık yapması şeriate muvafık değilmiş.

Okudum ve güldüm.

Bu şeriat fetvasının tarihi 340 dır. Yani ömrü de henüz pek tazedir.

Koca şeriat baba; meğer kılı kırk yarayım derken, yıllarca çam yarmış ve devirmiş te farkında olmamışız.

Acaba kara cübbesile kadı efendi hastalanıp ta bir ecnebi hastahaneye yatırılsaydı; ıztırap ateşleri içinde kıvranırken, kefere bir hasta bakıcı hatun şefkatli elini alnına koyarak hatırını sorsaydı, hazetim dinden, imandan mı çıkardı?

Ne dersiniz? ... ...

Köftehor belki de çıkardı

Aradan pek kısa bir zaman geçti

Bugün biz kadınların askerliğini düşünüyor ve kanunlarını hazırlıyoruz.

Hey gidi günler.

Gazeteci ve hatır gönül

(Üst tarafı 1 incide)

"Vay efendim, filân ve falânın ismi yazılıyor da biz niçin mümtaz zevat diye geçiştiriliyoruz? Biz kimiz? Niçin ismimiz yazılmadı?,,

Gazeteci, önüne gelen her insanın, kendisinden rahmet görmek istediği, bir vasıtadır. Nişanı mı var, düğünü mü var, ticarette kendisini reklâm mı ettirecek, nazarı dikkati mi cebetmek istiyor? Gelsin gazeteci...

Amma gazeteci onun melmeket hesabına yaptığı fena bir şeye mi işaret etti? Ondan kötüsü yoktur, şantaj yapmıştır, para almıştır. ilh...

Geniş okuyucu kitlesi gazetecilerden mimiyet bekler, samimî olmayan gazetecinin yazısı okunmaz, okuyucunun kanaatine uygun gelmese dahi, eğer gazetecinin samimî olduğuna okuyucu kanise onu hürmetle, takdirle karşılar.

* * *

Şu satırarımla anlatmak istediğim şudur: Okuyucu bilmelidir ki, gazeteci hususî hayatında herkesin dostudur. Fakat o vazifesine başladı mı, dün beraberce oturup eğlendiği bir adamın fenalığını görünce âmme namına gazetesine yazmağa mecburdur. Yazmazsa vazifesini yapmamış, kariine hiyanet etmiş olur. O satırları yazdıktan sonra, beraber oturup eğlendiği arkadaşile yine dost olmak ister. Belki razı ise ne âlâ, değilse kendi bilir...

Gazeteci istedğini yazan ve istediğini yazmayan bir serden geçti değildir. O adesesine çarpan her hâdiseyi kaydetmekle mükelleftir. Hâdiseler karşısında tamamen objektif bir vaziyet almağa mecburdur. Hatır için yazı yaz, veya hatır için yazı yazma şeklindeki bir teklif, memura rüşvet teklif etmekten zerre kadar farklı değildir.

Bu mevzua sırası geldikçe sık sık temas edeceğiz.

CİHAD BÂBAN

Yunanlılarla yeni muahede

(Üst tarafı 1 incide)

Ankara, 1 (A. A.) — Yugoslav Başvekili Bay Stoyadinoviç dün akşam İstanbuldan Belgrata müteveccihen hareket etmiştir. İstasyonda İstanbul Valisi, Mevki Komutanı, Emniyet direktörü, matbuat mümessilleri ile Yugoslav sefarethanesi erkânı ve bütün yüksek mekteb talebeleri ve kalabalık bir halk kitlesi tarafından uğurlanmışlardır. Misafire Belgrat elçimiz Çekmeceye kadar refaket edecektir. Yapılan tezahürat tren gözden kayboluncaya kadar devam etmiştir.

MUHABİRLERİMİZİN MEKTUPLARI

Yusufeli yolları

Artvin - Yusufeli - Erzurum yolunu Çoruh vilâyetinin şah damarı olarak kabul etmek lâzım gelir

[Artvin muhabirimiz Cemal Arper in okuyucularımıza Yusufelini anlatan mektubunun ilk kısmını dün neşretmiştik. Bugün de Yusufelinin kalkınması için muhtaç olduğu yollarla ilk baştaki ihtiyaçlarını anlatan diğer kısmını neşrediyoruz.]

Yusufeli mıntakasının ekonomik kalkınma bakımından, mıntakanın içinden geçecek iki ana yola ihtiyacı vardır.

1 — Artvin - Vecenget - Ersis.

Bu yol Yusufeliyi bir taraftan vilâyet merkezine ve bu vasıta ile Hopada sahile bir tarafdan da iktsadî bakımdan yakın münasebeti olan Erzurum muhitine bağlıyacaktır. Erzurumdan Ersise üç sene evvel yol gelmiş, yeni Çoruh vilâyeti de iki senedenberi Ersisden Çoruh suyunu takiben Artvine doğru ilerlemekte bulunmuştur. Yol halen (Aşağıkölek) e gelmiş bulunmaktadır. Artvin vilâyet merkezini kaza muhitine, Çoruh mıntakasını da iç Anadoluya bağlıyacak olan bu yolun idarî, iktisadî ve bilhassa millî müdafaa bakımından ehemmiyeti vardır.

Yusufeli kaza olalı bağlı olduğu vilâyet valilerinin, hattâ normal teftişlerinden uzak kalmışsa bunun sebebini yolsuzlukda aramamız lâzımdır. Sonra bu yolun Yusufeli mıntakasına yapacağı ekonomik hizmet ve diğer mühim bakımdan da karşılayacağı millî ihtiyaç üzerinde durmak bile fazla olur!

Bunun içindir ki Çoruhun değerli valisi Koraltan, vilâyet parti kongresinde (devam ettiğimiz Artvin - Yusufeli - Erzurum yolunu vilâyetimizin şah damarı olarak biliyor ve üzerinde o şekilde çalışıyoruz. Ancak milyonlarla başarılması mümkün görüen bu yol üzerinde işe başlıyalı pek az olmuştur. Pek dar ve fakir olan vilâyet bütçesile bu işin hemen başarılmasına imkân görülemiyorsa da dağlar deviren Çoruh halkının bu işte zamana müttefik olsa bile mutlaka muvaffak olacağına asla şüphe etmediğimdendir ki gözümüzü kırpmadan büyük bir ümitle işe başlamış bulunuyoruz. Vilâyet idarei hususiyesi vesaitile faaliyetmiz böylece devam ederken bir tarafdan da yolun müvazenei umumiyeye alınarak inşa edilmesi için de teşebbüs ettik. Büyük Atatürkün iradeleri altında vatanı çelik ağlarla örmekte bulunan Cümhuriyet hükûmetinin yakında bu yolu da ele alacağını büyük bir ümitle bekliyoruz. Şurasını kaydetmek isterim ki, ben Çoruh valisi sıfatile içinmde bir umde olarak, tahakkuk ettrmek istediğim bu yolun inşasını belki memuriyet saikasile ikmal edemeden ayrılmak icabederse benden sonra gelen alâkadarlar bu imanlı karardan asla geri dönmemelidir. Ve Çoruhlular bu kararı yılmadan ve usanmadan mukaddes bir mefhum halinde takip ederek mutlaka tahakkuk ettirmeğe çalışmalıdırlar. Gittiğiniz yerlerde usanmaz Çoruhlu kardeşlerinize bu dileğimizi bildirmeği unutmayınız.) gobo coşkun ifadelerle bu mevzu üzerinde ısrar etmişlerdi.

2 — Vecenget - Sarıgöl - Arhavi

Mıntıkayı en kısa istikamette sahile bağlıyacak olan bu yol Yusufelinin çehresini derhal değiştirecek kadar mühimdir.

Yusufeli bugün, denizden gelen ithalât emtıasını kısmen Trabzon - Erzurum ve Hopa - Artvin gibi dolambaçlı istikametlerden, bir kısmını da doğrudan doğruya Arhavidden temin etmektedir. Trabzon - Erzurum - Vecenget 513, Hopa - Artvin - Vecenget 171 kilometre olduğuna göre 90 kilometrelik Arhavi - Vecenget yolunun Yusufeliye giren emtianın normal istikameti icap ettiğinde bir an için tereddüt edilemez.

Bu yol, Erzurumu da Vecenget üzerinden 270 kilometre gibi kısa bir mesafeden Arhavide sahile indirmiş olacaktır.

Bu yol dahi Erzurum - Artvin yolunun umumî müvazeneye devri şartile, vilâyetin beş senelik nafıa programına alınmış bu ihtiyacı yakından kavramış bulunan Sarıgöl mıntakası köyleri daha şimdiden köy kanununa dayanarak Vecenget mevkiinden Parhal suyunu takiben Sarıgöl istikametinde işe bşalamış ve üç kilometrelik kısmın toprak tesviyesi bitirilmiş bulunmaktadır. Arhavide de Yusufeliye doğru işe başlamak arzu ve hevesi gittikçe kuvvetlenmektedir.

Öğdem civarındaki köyler de Vecengete inmek için faaliyete geçmiş bulunuyorlar. Yeni kaymakamın yol işlerine çok ehemmiyet vermekte, adetâ mıntakalar arasında rekabet uyandıracak himmetler sarfetmekte bulunduğunu memnuniyetle haber alıyoruz.Zaten yol bahsin de içini çeke çeke arzulu ve ateşli bulunan alışkan Yusufeli halkına lâzım olan bir, baştı. Böyle bir halkla, vilâyetçe de barut ve malzeme temin edildikten sonra, muvaffak olmamaya imkân yoktur.

Bu suretle Yusufeli mıntakasında merkezi bir vaziyette olan Vecenketten biri Erzurum, biri Artvin ve üçüncüsü Arhavi istikametinde uzanacak ana ticaret güzergâhları ve bunlara dökülecek köy yolları, ayni zamanda toprak altında uyuyan demir, bakır, kömür madenleri gibi hazinelerin de kapısını açacak ve bugünkü fakir Yusufelini göz kamaştıran bir süratle kalkındırmış bulunacaktır.

Sarıgöl Zapğapur köyünün bir mahallesidir. Burası yalnız o mıntakanın değil. bütün Yusufelinin, hattâ Tortumun da pazarıdır. Bu pazara her cuma günü civar köylerden, Ersis ve Tortum mıntakalarından alıcı ve satıcı yüzlerce insan ve en az 200 hayvan gelir. Sarıgöl mıntakasındaki köyler arazilerinden nihayet üç aylık zahire alabilirler. Mütebakisini kısmen Arhaviden ve kısmen bu pazara gelen Ersis ve Tortum satıcılarından temin ederler. Sarıgölün mübadele edilecek belli başlı mahsulü yoktur, bunları para ile almak mecburiyetindedir.

İşaret etmek lâzımdır ki, Sarıgöl mıntakası Çoruh Ardanucu ve Şavşeti gibi katır yetiştirmeye çok elverişli olduğuna göre değerli kaymakamının bu işi de ele alması, gerek Yusufelililere ve gerek bütün memlekete karşı takdire değer bir hizmet olarak beklenebilir.

Erkinis mıntakası zeytin ve hurmasını İşhan ve Tavasor köylerî üzerinden biri Oltu yoliyle Oltu, Hasankale ve Sarıkamışa ve diğeri Tortumun Gölbaşı mevkii ve Erzurumun şosesiyle Erzuruma sevketmektedir. Fakat bu patika yollar berbattır. Bilhassa Tavasor ile Oltu arasındaki dere içini takip eden yol çok bozuk olup burada her sene bir çok kazalar vuku bulmaktadır. Erkinis nahiyesi halkı Oltu mıntakası içinde kalan bu tehlikeli yolun bir an evvel tamirini Oltu kaymakamından rica ediyorlar.

Yusufeli arazisi geniş mikyasta ve bu arada ağır cüsseli hayvan beslemeye müsait değildir. Her evin kendine göre bir veya iki ineği bulunabilir. Bir miktar keçi ve bijik tabir edilen her biri 8 - 10 kiloluk ufak cinste koyun beslenir. Bu cins koyunların ne sütünden ve ne de nihayet 200 gramlık yününden bir istifade beklenmez. Ancak, halk bunları, inbat kuvveti az olan tarlalarını beslemek bakımından gübre hatırı için saklar ve buna mecburdur. Yusufelide bu bijik koyun meselesi halledilmesi icap eden bir mevzudur. Bu koyunların beherinin alım satım fiatı 150 - 160 kuruş olduğu halde sayım vergisi, her biri, 25 - 35 kilo gelen büyük kuyruklu diğer ova koyunlarınınki gibi, 40 kuruştur. Yusufelililer bu yüzden mağdur olduklarını söyliyorlar. Bu, Yusufelinin asırlık bir meselesidir. Yapılan bunca müracaatin gözönüne alınmadığı gören Kurban adında bir Yusufelili 300 tarihinde bu bijiklerden birini almış İstanbula götürmüş, (inanmıyorsunuz, işte bizim koyunlar bunlardır) demiş, fakat (sen bizi aldatmak için koyun değil, kuzu alup getirmişsin) diye dinlememişler bile! Bu cevaptan müteessir olan Kurban ağa bu yüzden Yusufelini terkederek Bursaya göçmüş!

Hayvan sayım vergisinin indirilmesini temin eden bir kanun projesinin Büyük Millet Meclisine verilmek üzere bulunduğu haber alınmaktadır. Cümhuriyet hükûmetinin bu meseleyi de gözönüne alacağına şüphe yoktur.

Maamafih Yusufelililer bu cılız hayvanlardan vaz geçerek orta cüsseli koyun neslini türetseler daha yerinde ve daha faydalı bir iş olurlar.

ALPER

EN BÜYÜK İNSAN

(Üst tarafı 2 incide)

Yolda ilk alkışlanmağa başladığımız zaman doğrusu içimize bir korku düşmüştü. Acaba? demiştik, Yunanlı dostlarımız, hatırımız hoş olsun diye bize tezahürat mı yaptırıyorlar? İlerledikçe ve alkışların, yaşaların, sonu kesilmedikçe anladık ki... millet bizi seviyor ve alkışlıyor...

Kilisenin yanında yer aldık. Çaldaris, Kondilis askerleri ve bizi teftiş ettiler. Çaldaris hemen hepimize ayrı ayrı "hoş geldiniz,, der gibi baktı.. Ve merasim de nihayete erdi.

***

Otelde öğle yemeği yiyorduk. Çaldaris taraftarı meşhur bir bangerin oğlu olan mihmandarımız geldi ve:

— Başvekilimiz sizi öğleden sonra 15 te kabul edecekler. Aranızdan iki kişilik bir heyet ayırın, dedi.

Ben ve bizimle beraber seyahate iştirak etmiş olan bir bayan mihmandar arkadaşla bir apartımanın önünde durduk. Evvelâ dördncücü kata çıktık. Orada bir başkası oturuyormuş. Hizmetçisi işaret etti: "Başvekil 3 numarada oturuyor,, dedi. Mihmandarımız bu bilgisizliğinden dolayı utandı ve kendisini mazur göstermek için:

— Çaldaris kralcıdır, ama parasız adamdır, dedi.

Demek alt katın kirası daha ucuz ki, 4 numaradan 3 numaraya inmiş.

Sonra ben soruşturdum.

Çaldaris 4 numarada hiç oturmamış.

Kapıyı çaldık, yaver açtı, mihmandarımızla bir şeyler konuştular, derhal yol gösterdi. Caldarisin tebrikâtı kabul ettiği kapının önünde, yaşlı, fakat çalâk bir kadın olan Madam Caldaris gözüktü. Bizi içeri aldı. Caldaris duvara yaslanmış, ayakta duruyordu.

— Hoş geldiniz, dedi. Nasıl memleketimizden memnun musunuz?

Ben kendisine cevap verirken, Madam Çaldaris arkadaşımı almış, köşede oryantal bir kanapeye oturmuşlar, likör içiyorlar ve madam Çaldaris de arkadaşımızın üzerindeki örgüyü tetkik ediyor, penbe bir yumağı elindeki uzun şişlerle yeni öğrenmek istediği model mucibince örüyordu.

— İki üstten bir alttan, sonra... Ha... Evet evet... Siz Türk kızları ne kadar da san'atkâr oluyorsunuz... Ve arkadaşım Madamın ellerinden tutarak örgüyü gösteriyordu.

Ben Caldarise, seyahatimizden gavet memnun olduğumuzu. Yunanistanı hiç yadırgamadığımızı söyledim. Sözlerimi tasdik etti.

— Ben de, dedi, Türkiyeye geldiğim zaman hiç yabancılık hissetmedim. İntihabat mücadelelerine çıktığım zaman ve kendi vatanımı gezerken içimde ne hisler varsa, Türkiyeyi ziyaret ettiğim zaman da ayni hisler vardı. Anladım ki ikinci vatanım Türkiyedir. O kadar Türkiyeyi ve Türkleri severim.

Ş ları (s) yapan Fransızcasile:

— Bakınız, dedi, benim en sevdiğim insanlar...

Kafamı çevirdim. Yazıhanesinin üzernide altın çerçive içinde Cümhur Reisimiz'n ithaflı bir fotoğrafisile İsmet İnönününün ve Tevfik Rüştü Arasın yine yazılı birer fotoğrafileri vardı.

— Mustafa Kemal, dedi, çok büyük bir insan, hayatta okuduğum, gördüğüm, tanıdığım insanların en büyüklerinden biri...

Ben hemen cevap verdim:

— Ekselâns, dedim, yanlıyorsunuz... Mustafa Kemal tanıdığınız insanların en

— Bırakın, sizi biz gezdirelim. Dost

O gözünü açmış, ne söyliyeceğimi bekliyordu.

— Gördüğünüz ,okuduğunuz, dünyada gelip geçmiş insanların en büyüğüdür.

Madam örgüyü bıraktı. Yanımıza sokuldu. Kocasına:

— Anlıyor musun? dedi. Türkiye niçin kuvvetlidir?

Çaldaris gülümsedi:

— Hakkın var dostum, dedi. İstemiyerek, bilmiyerek bizim derdimizi teşhis ettin... Bizde inanma buhranı var. Yunanistan da bir Mustafa Kemale muhtaç. Millet hiç birimize layık olduğu kadar inanmıyor ve dünyanın hiç bir verinde de bütün milletin kalbini istisnasız olarak celbeden başka bir insan yok... Sözümü yerinde tashih ediniz...

***

O zaman pakt daha imzalanmıştı. Belki bugünkü kadar kuvvetli değildi. Fakat o zaman dahi milletler arasındaki soğukluk muhabbete kalbedilmişti. Ben Atatürk'e yalnız Türk milletinin inandığını değil, dost Yunanistanın başvekilinin de tahassürle hayran olduğunu gördüm. O günden bu yana hayli hâdiseler oldu.

Çaldaris öldü, Venizelos öldü, sivri bıyıklı, abus çehreli Kondilis vefat etti.

Yunanistanda krallık ilân edildi. Bir zamanlar kalilin kalili ufak bir fırka sahibi olan Ekselâns Metaksas bugün Yunan milletini disiplinle idare ediyor. Aradan seneler geçti.

Bu ufak hasbihal maziye karıştı. Fakat ben eminim ki, dünyanın bir çok yerlerinde:

— Ah bizden de bir Atatürk yetişse...

Tahassürü artıyor, eksilmiyor. Ve ben eminim ki... her geçen gün Atatürkü tarihte rol almış büyük insanların üzerinde yükselttikçe yükseltiyor.

Ve her geçen gün, bu mesafeyi açtıkça açıyor. Işte oun içindir ki, sırasına göre ileri sürülen büyük mefahir kahramanlarına, tarihi şahsiyetlere rağmen, ecnebiler her gün ziyadeleşen bir istekle:

— Ah bizim de bir Atatürkümüz olsa, diye Türklüğü kıskanıp duruyorlar.

CİHAD BÂBAN

DOĞU

İLÂN TARİFESİ

8 nci sayıfada	santimi	25	Kuruş
7 "	"	50	"
6 "	"	75	"
5 "	"	100	"
4 "	"	150	"
3 "	"	200	"
2 "	"	250	"
1 "	"	400	"

İlân verecek kimseler DOĞU Gazetesi İdare Müdürlüğüne müracaat etmetidirler. Devamlı ilânlar için hususi tarife tatbik edilir.

Kırmızılı ilânlarda tarife bir misli fazlasile alınır.

Adres değiştirmek 25 kuruşluk ücrete tabidir.

DOĞU Abone tarifesi

Seneliği	:	12	Lira
Altı aylığı	:	7	"
Üç aylığı	:	4	"
Bir aylığı	:	1,50	"

ECNEBİ MEMLEKETLER İÇİN

Seneliği	:	24	Lira
Altı aylığı	:	14	"

OKUYUCU MEKTUPLARI

Bir Mektebe Güneş sokmayan dıvar

Dün bir okuyucumuzdan aşağıdaki mektubu aldık:

Çatısı altında memleketin bir çok evlâdını ilim ve irfan sahibi olarak yetiştiren bir bina vardırki halen öğretmen okuludur. Buranın alt katı tatbikat sınıflarına tahsis olunup üç sınıfı tamamen arka sokağa bakarlar. Bu sokak ise hemen güneşin ziyasından mahrumdur. Bu mahrumiyeti bir kat daha ziyadeleştirmeğe sebep olan, karşısındaki bahçenin gayet yüksek bir dıvarıdır.

Hemen okul binası yüksekliğinde bulunan bu dıvar ile bagçede vaktile yetiştirilmiş olan ve memleketin bahçelerine ziynet yerine karğa yuvası yapmaktan başka hiç bir faidesi olmıyan yüksek kavak ağaçları bu üç sınıfın mini mini yavrularını güneş ışığı nimetinden mahrum etmekte ve loş sınıflar içindeki yavrularımızın gözlerinde ise şimdiden mühim arızalar bırakmaktadırlar.

Vaktile yaptırılmış olan bu yüksek bahçe dıvarlarını haddi lâyıkına kadar indirtmeye ve bu kavak ağaçlarını tamamen bahçeden kesdirmeğe Belediyemizin mevzuatı müsait ise kuvveden file çıkarmasını bütün çocuk velileri adına ehemmiyetle dileriz.

ERZURUM DEFTERDARLIĞINDAN:

Muhtelif tarihlerde müsadere edilen 1188 kilo buğday unu ve 350 kilo çavdar unu 1 - 2 - 938 gününden itibaren 15 gün müddetle müzaedeye konulmuştur. Talip olanların ihale tarihi olan 4 - 3 - 938 Cuma günü saat on dörtte defterdarlıkta müteşekkil satış komisyonuna müracaat etmeleri ilân olunur.

(No: 127) 4 - 4

Erzurum Belediye Talimatnamesi

1 Hazirandan itibaren tatbıkına başlanacak olan talimatnamenin madde madde neşrine devam ediyoruz. Alâkadarlar kendilerine ait olan kısımlar için şimdiden hazırlıklarını yapmağa başlamalıdırlar.

329 — Bu esnafın sattıkları şeylerin alât ve edevatlarının tamamen temizlendiğine kanaat uyandıracak bütün tetbirleri almaları mecburîdir.

330 — Pişirildikten sonra tabak, kâse gibi mevzuata konulacak şeylerden vitrinlere konmadan evvel bir müddet bekletilmesi icab edenlerin konulacağı yerlerde toz vesaire girmiyecek şekilde olacaktır.

331 — Ölçü gibi kullanılan maşraba ve sairenin süt, ayran, şerbet gibi şeylerin içerisine daldırılması vebu ölçülerle içilmesi yasaktır.

332 — Tatlı, şerbet, gazoz gibi şeyler imalinde şeker, bal, pekmez gibi maddelerden başka şeyler kullanmak yasaktır.

333 — Bu esnafın dükkânların da su tesisatı bulunacak alelumum yıkanan kap vesaire akar su ile yıkanacaktır.

— 18 —

Kahve ve Çayhaneler.

334 — Peke, kanepe, koltuk ve iskemle gibi oturulacak şeylerin üzerleri cilâlı tahtadan yapılmış veyahut maroken gibi toz tutmıyan ve su geçirmiyen şeylerle düzgün olarak kaplanmış bulunmaları mecburîdir.

— 335 İskemle, masa vesairenin üzerlerini çuval, keçe, halı gibi şeylerle örtmek yasaktır.

336 — Fincan, kaşık, bardak, tabak vesairenin her kullanışlarını müteakip akar su ile yıkanması ve temiz ve beyaz bezlerle kurulanması mecburîdir.

337 — Kahvecilerin harice getirecekleri çay, kahve vesaireyi muntazam ve mahfuz kaplar içinde götürmeleri mecburîdir.

338 — Kahve ve çay salonlarının mecmu sahası (40) murabba metreden ve hacımları (150) mikâp metreden küçük olamaz.

339 — Kahve ve çay salonları bol ziya alacaklar ve tecdidi hava tertibatını haiz bulunacaklardır.

340 — Kahve veya çay salonlarında hararet derecesi 16-18 sırasında olacak. Ve muhtelif yerlerinde (hassas termometreler bulunacaktır.)

341 — Muşterilere getirilen çay ve sairenin şekerlerini içerlerine katmak veya şekerleri parçaladıktan sonra müşteriye getirmek yasaktır.

342 — Tavla, domino, oyun kâatı vesaire gibi eğlence vasıtalarından temiz olmayanlar müsadere ve bunları bulunduranlar tecziye edilir.

343 — Kahve veya çayhanelerde tavla, domino, bilârdo, çalgı vesaire gibi her oyun veya eğlence vasıtası için ayrı ayrı ruhsatname alınması mecburîdir.

344 — Şeker, çay,kuru kahve ve bu gibi şeylerin kapları daima kapalı bulunacaktır.

345 — İçilecek veya temizlikte kullanılacak su kaplarının ağızları daima kapalı ve musluklu olacaktır. Ve bu kapların içerisine hiçbir şey daldırılmıyacaktır.

(Devam edecek)

Trabzon Belediye Riyasetinden

1 — Trabzon şehrinin belediyede mevcut musaddak 1-2 00 ve 1-500 lik harita ile bunların tanzim ve tersimine esas olan hesabata müsteniden belediye yapı ve yollar kanununun 1 inci maddesi ahkâmına tevfikan, 1 1000 lik haritası yaptırılacaktır. Muhammen bedel 1500 liradır.

2 — Bu işe ait şartname, Belediye fen müdürlüğünden bilâ bedel alınabilir.

3 — İhale, açık eksilme suretile 8-3-1938 tarihine müsadüf Salı günü saat 14 de belediye daimî encümeninde yapılacaktır.

4 — Muvakkat teminat 112,50 liradır.

5 — Taliplerin, ehliyeti fenniyeleri Nafıa vekâletince musaddak mühendis ve ya topoğraf olması şarttır. (No. 143) 4-4

ECZA VE ALÂT SATIN ALINACAK

Ilıca Aygır Deposu Satınalma Komisyonundan:

1 — Yirmi altı kalemden mürekkep 9 takım sün'î sıfat aleti.

2 — Elli bir kalem veteriner aletleri.

3 — Seksan dört kalem baytarı ecza.

4 — 1 Mart 938 den itibaren on beş gün müddetle açık eksilmeye konulmuştur.

5 — Tahmin bedeli (2650) liradır.

6 — İhale Mardın on beşinci salı günü saat on beşte Erzurumda Veteriner direktörlüğü dairesinde yapılacaktır.

7 — Liste ve şartname aygır deposu direktörlüğünden verilecektir.

8 — Muvakkat teminat yerine komisyon para alamaz.

9 — İstekliler bu teminatın yüzde yedi buçuk tutarı olan (198) lira (75) kuruşluk banka mektubu veya vezne makbuzları ve ticaret vesikalarile birlikte o günde toplanacak satınalma komisyonuno gelmeleri. (No: 147) 4-1

Erzurum Belediye Riyasetinden

Taşhan önünden Cennet Çeşmesine doğru yeni açılan caddeye Nazır ve Memet Kömürcünün evi arkasından (264, 27) Metre murabbaı ve Evkaf İdaresi tarafından yaptırılan yeni caddedeki apartumanın alt tarafında Belediyeye ait (124) Metre murabbaı yol fazlaları satılmak üzere 1-3 938 Gününden itibaren 15 gün müddetle müzayedeye konulmuştur. İhalesi 15-3-938 günü saat 14 de Belediye Dairesinde İcra kılınacaktır. Taliplerin Belediyeye müracaatları ilân olunur. (No: 148) 2-1

Erzurum Askerî Satınalma komisyonundan

300000 üç yüz bin kilo buğday kapalı zarfla eksiltmeye konulmuştur. Tahmin bedeli 17250 on yedi bin iki yüz elli lira ilk teminatı 1293 bin iki yüz doksan üç lira 75 yetmiş beş kuruştur.

Eksiltmesi 17 Mart 938 Perşembe günü saat on birde Erzurumda askerî satınalma komisyonunda yapılacaktır. Teklif mektupları belli gün ve saattan bir saat evvel komisyon başkanlığına verilmiş veya posta ile gönderilmiş bubulunacaktır. Şartnamesi her gün komisyonda görülebilir. (No. 141) 4 — 2

Sahip ve Başmuharriri:
CİHAD BÂBAN
Umum neşriyatı idare eden Yazı İşleri Müdürü: **BAHADIR DÜLGER**
Basıldığı yer: DOĞU Basımevi

Trabzon Nafıa Müdürlüğünden:

Eksiltmeye konan iş:

Trabzonda yapılacak (353562) lira (89) kuruş keşif bedelli Lise binası inşaatı kapalı zarf usulile eksiltmeye konulmuştur.

Eksiltme 11 - 3 - 938 Cuma günü saat ondörtte Trabzon Nafıa müdürlüğünde toplanacak komisyon tarafından yapılacakır.

Bu işe ait evrakı keşfiye ve şartnameler (17) lira (68) kuruş mukabilinde Trabzon Nafıa müdürlüğünden alınabilir. isteyenler bu evrakı Nafıa Vekâleti yapı işleri umum müdürlüğünde ve İstanbul Nafıa müdürlüğünde görebilirler.

Eksiltmeye girebilmek için istekliler (17892) lira (52) kuruşluk muvakkat teminat vermesi, Ticaret odası vesikası ve Nafıa Vekâletinden alınmış yapı müteahhitliği vesikası göstermesi ve yaptığı işin en büyüğünün bedeli (150000) liradan aşağı olmaması ve müteahhidin diplomalı mühendis veya mimâr olması veya bunlardan birile müştereken teklif yapıp mukaveleyi birlikte imzalaması şarttır. Müşterek teklif yapanların her ikisi de müteahhitlik vesikasını haiz olacak ve teminat müşterek olacaktır.

Teklif mektupları yukarda yazılı saatten bir saat evveline kadar sözü geçen komisyon reisliğine makbuz mukabilinde verilecektir.

Posta ile gönderilecek mektupların nihayet saat 14 e kadar gelmiş olması ve dış zarfın mühür mumu ile iyice kapatılmış olması lâzımdır.

Postada hasıl olacak gecikmeler kabul edilmez.

(No. 128) 4-4

ERZURUM VALİLİĞİNDEN:

Karabıyık - Tercan yolunun 20 + 375 - 25 + 125 inci kilometreleri arasında yapılacak olan şosa inşaatı on beş gün müddetle açık eksiltmeye konulmuştur.

1 — Keşif bedeli (7534) lira (27) kuruştur.

2 — Eksiltmesi 9 - 3 - 938 Çarşamba günü saat 14 de hükûmet konağı içinde Vilâyet daimi encümen odasında yapılacaktır.

3 — İstekliler bu işlerin evrakı fenniyesini Erzurum Nafıa müdürlüğünde okuyabilirler.

4 — Muvakkat teminatı (566) liradır.

5 — İstekliler Ticaret odası vesikasını bu işleri yapa bilecek ehliyeti haiz olduğuna dair Nafıa müdürlüğünden alınmış vesika ile birlikte ikinci maddede yazılı gün ve saatta Vilâyet daimi encümenine müracaatları ilân olunur.

(No. 137) 4-3